

Könyvprés

Különleges térré alakult át a Mai Manó Ház galériája – egyben az intézmény könyvesboltja –, ahol Krajnik István legújabb munkája, a Könyvtér látható.

Krajnik István: Könyvtér, 2010
fotóinstalláció

Az alkotó saját könyvespolcának fotografikus (re)produkcióját, egyben (re)prezentációját teszi közszemlére, állítja be a nyilvános térbe. A szoba méretű, könyvekkel amúgy is telezsúfolt helyiségben meghökkenően valószerű a falakon tapétaként elhelyezett „kép”, amely körülveszi, magába zárja a látogatót. Bármelyik irányba nézzen is, nem tud elfordulni tőle. Kénytelen a műre koncentrálni, azzal szembesülni. Kiutat csak a valóságban is jelen lévő könyvek tanulmányozása

jelenthet – vagy a helyiség elhagyása.

Könyvekkel együtt élni néha veszélyes: áldozatot követelhet tőlünk, ha függésbe kerülünk tőlük, ha többé nem mi uralkodunk őket, ha nem pusztán

szövegek foglalataként tekintünk rájuk, hanem létkérdéssé válik tartalmuk, és többé nem tudunk megválni tőlük. Hrabal papírbálgázó prést üzemeltető hőse, Hanta is megállapítja, hogy végül valamiképp – a présben (vagy Canettinél a tűz által) – egyé válhatunk velük a halál beálltánként mindentől megszabadító, feloldozást adó pillanatában. Hrabal vagy Canetti hősei nem tudják elfogadni a könyvek, a tudás, a szó, a gondolat pusztulását, annak a megsemmisülését,

amitől és ami által embernek érzik magukat. Ezért inkább velük tartanak a pusztulásba.

Krajnik nem kíván szabadulni, nem is kényszerít rá. Csak megmutatni szeretné azt, amit ő felfalmozott, ami neki fontossá vált, ami az ő gondolkodását formálta, hogy megossza másokkal, rákérdezze, van-e még valami, ami közös bennünk. Mindeközben nem engedi meg a nézőnek a kényelmes kívülről állás pozícióját.

A nehéz könyvespolcok ebben a térben kulisszává „simulnak”, a látvány valóságosságának csaknem tökéletes illúzióját keltik, mint a barokk festett ajtói, pilaszterei, párkányai, színházi díszletei. A néző itt maga is színre lép, a díszletek közé áll. Részbe lesz a Krajnik által kigondolt, megrendezett és installált élőképek, amelybe az alkotó bele kívánja vonni. A közeg – bármennyire képbe kerüljön is a néző – nem otthonos. Szemével ugyan végigpásztazza a polcokat, amelyeken ismerős munkák sorakoznak (Goethe, Gogol, Dosztojevszkij, Hegel, Schelling, Ortega y Gasset, Heisenberg), de nem tudja leemelni őket, beleolvasni egyikbe-másikba. Csak emlékezetére hagyatkozhat, gondolatfoszlányokra, emléktöredékekre. Érzékeinek zavarát fokozza, hogy a mű kerete, amely a rajta kívül és túl létező világtól elválasztja, egybeesik a valóságos szoba határoló falaival. Mintha belépne egy diorámába, ahol megelevenednek a felöltötöttség bábuk. A bolt tárgyai tovább növelik ezt a zavart, mert állandóan fenntartják a valóság (könyvesbolt) és a tökéletes illúzió (a fotókönyvespolc) kettősségét, egyidejű jelenlétét. Egyszerre vagyunk a két közegben, miközben valós tere csak az egyiknek, önmagán túlmutató jelentése pedig csak a másiknak van. *(Megtekinthető július 4-ig.)*

PFISZTNER GÁBOR